

ANJA PORTIN
RADYO POPOV

Çeviri: Özge Bauer

MUNDI

ANJA PORTIN
RADYO POPOV

Mundi Çocuk

Radyo Popov, Anja Portin

Fince aslından çeviren: Özge Bauer

Radio Popov

İlk (bu çeviride kaynak alınan) baskı: Kustantamo S&S Helsinki, 2020

© 2020, Anja Portin

© 2023, Can Sanat Yayınları A.Ş.

İlk olarak Radio Popov başlığıyla Fince S&S tarafından yayımlanmıştır. Bu eser, Helsinki Literary Agency ile AnatoliaLit Telif ve Tercümanlık Hiz. Ltd. Şti. aracılığıyla yapılan anlaşma sonucu yayımlanmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Kasım 2023, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Sevinç Sanem Erzurumlu

Editör: Yavuz Türk

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Ayşe Merdit

Baskı ve cilt: Vizyon Basımevi Kağıtçılık Matbaacılık ve Yayıncılık
San. Tic. Ltd. Şti.

Beylikdüzü O.S.B Mah. Orkide Cad. No: 1/Z Beylikdüzü-İstanbul
Sertifika No: 52098

ISBN 978-625-6377-73-8

F I L I FINNISH
LITERATURE
EXCHANGE

Bu eser, FILI (Finnish Literature Exchange) çeviri desteğiyle yayımlanmıştır.

MUNDİ KİTAP

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
mundikitap.com

bilgi@mundikitap.com

Mundi Kitap, Can Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.

Sertifika No: 43514

ANJA PORTIN
RADYO POPOV

ROMAN

Fince aslından çeviren

Özge Bauer

MUNDI

ANJA PORTIN, 1971'de Helsinki'de doğdu. Helsinki ve Turku üniversitelerinde Karşılaştırmalı Edebiyat eğitimi gördü. İlk kitabı *Obituary* (Ölüm İlanı) 2019'da yayımlandı. 2020'da Finlandiya'nın en prestijli çocuk edebiyatı ödülü olan Finlandia Junior'u *Radyo Popov* kitabıyla aldı.

ÖZGE BAUER, Doğu Finlandiya Üniversitesi'nde Fin Dili ve Kültürü, Helsinki Üniversitesi'nde, Fin Dili ve Tallinn Üniversitesi'nde Fin Dili ve Edebiyatı okudu. *Finlandiya'da Türkoloji Eğitimi* konusunda doktora çalışmalarına devam ediyor. Hem Finlandiya Büyükelçiliği'ne hem de çeşitli yayınevlerine çeviri yapan Bauer, Ari Turunen, Selja Ahava, Alexandara Salmela, Tove Jansson, Linda Liukas, Eero Ojanen, Juice Leskinen, Rakel Liehu, Kai Nieminen, Lauri Otonkoski, Claes Andersson gibi yazar ve şairlerin eserlerini Türkçeye kazandırdı.

HEYULA

Ben Alfred. Bu hikâyenin anlatıcısı; İhmale edilen Alfred. Hikâye anlatan herkes, hikâyelerin bir tür başlangıcı olması gerektiğini bilir. Olayları harekete geçiren bir şey... Hikâyelerin bir yanardağın patlaması, birinin doğması veya ölmesi gibi kimi şoke edici karışıklıklarla başladığını görürüz. Ya da birisi harika bir posta alır. Öte yandan bazı hikâyeler, örneğin; birinin koridorda uyumasının kendi yatağından daha iyi olup olmayacağını test etmeye karar vermesi gibi önemsiz kaprislerle başlar. Tıpkı bir ekim gecesi, tıpkı bunu yapmaya karar vermem gibi.

O gece uyumak için mümkün olan her şeyi denemiştim: Pencereyi açıp yastığı çevirdim. Çoraplarımı giyip çıkardım. Su içip banyoya gittim, bir turşunun yarısını yedim ve tekrar su içtim ama yine de bir türlü uyku tutmadı.

Hiçbir şey işe yaramayınca kolumun altına bir yastık ve battaniye alıp salona geçtim. Koridordaki sert halıya başımı koydum ve geceleri pijamanın cebinde bulundurduğum feneri de yastığın altına yerleştirdim. Koridordaki halı aylardır süpürülmemiştir. Kum taneleri sırtımı acıttı ama sonuçta ezile ezile altımda ince bir toz haline geldi. Bunun dışında uyuduğum yer gerçekten iyi hissettirdi. En azından uykusuz

gecelerime renk kattı. Koridora öylece uzandım ve gecenin sesini dinledim. Radyatör gıcırdadı ve bir ağaç dalı pençele-riyle mutfak penceresini çizdi. Bunların haricinde gece sessiz gibiydi. Tabii midemin bitmeyen guruldamasını saymazsak... Açtım. Hem de çok aç...

Babamla Killi Sokak, 4 numarada yaşıyoruz. Yoksa, "Babamla yaşıyorum," mu demeliydim? İşin doğrusu babam uzun süredir eve uğramıyordu. Teoride *babamla birlikte geniş dairemizde yaşasam* da pratikte babam yokken üç oda ve bir mutfaktan oluşan o alanda aslında *saklanıyordum*.

Babam gideli en az bir ay olmuştu, belki de daha fazla, zamanın nasıl geçtiğinin artık farkında değildim. Babam çalışıyordu, kendi deyişiyile *işini yönetiyordu* ya da *dünyanın herhangi bir yerinde önemli insanlarla çeşitli anlaşmalar yapıyordu*. İtalya'da veya Meksika'da olabilirdi. Ya da belki Bali'de bir yerlerde... Babam nereye gittiğini ve ne zaman döneceğini asla söylemezdi. Bir gün hiçbir uyarıda bulunmadan koşarak kapıdan içeri girer, çantasından çirkin bir heykel ya da vazı çıkarır ve onu kitaplığa kaldırır. Çok geçmeden kanepeye gömülür ve tekrar gitme zamanı gelene kadar yerinden kıpırdamazdı.

Babam seyahate çıkmadan önce genelde yiyecek alırdı ama bu sefer markete gitmeyi unutmuştu. Belki bana biraz yiyecek parası bırakmıştır diye düşünüp heyecanlandım. Böylece, bir kez olsun ne yiyeceğimi seçebilecektim. Makarnaya veya kuru ekmeğe talim etmek zorunda değildim! Taze meyveler, peynirler ve fırından yeni çıkmış çıtır ekmekler!.. Babamın kumbarasının bulunduğu dolabı heyecanla açtım ve paslı teneke kutuyu çıkarmak için eğildim. Gelgelelim kavanozun dibinde sadece birkaç bozuk para vardı; bu da bayat ekmek ve tuvalet kâğıdından başka hiçbir şeye yetmeyecekti.

Ben de çaresiz mutfak dolabında bulduklarımınla yetinmek zorunda kaldım. Pirinç, sosis, galeta, ketçap, birkaç turşu, çörek, çay ve bal. Ama zaman içinde stoklar tükenmeye başladı. Bugün son makarnayı da pişirdim ve kavanozun dibindeki ketçap kalıntısını bıçakla kazıdım. Akşam atıştırmalığı olarak babamın en sevdiği, benimse nefret ettiğim bergamotlu çayı içip bisküvi yedim. Su kaynatamadığım için çayı musluktan akan sıcak suyla yaptım. Çünkü babam elektrik faturasını ödemeyi unutmuş, makarnayı pişirdikten kısa bir süre sonra elektrikler kesildi.

İşte orada, zifirî karanlıkta, sırtımın altında kum taneleri ve yanımda bir fincan ılık çayla uzanırken, merdiven boşluğundan ayak sesleri geldi. Aniden adımlar durdu ve bir şey tıkırdadı. Sonra tekrar adımlar, duraklama ve yine TIKIRTI. Bir adım, bir duraklama, bir TIKIRTI. Sonunda ayak sesleri kapımızın arkasında durdu. Heyula artık benden sadece bir kol boyu uzaktaydı. O güç anda midemin guruldaması yerimi belli eder diye korkmuştum ama neyse ki midem son anda seslerin kesildiğini fark etti. Rahatlayarak iç çektim. Ya da yorgunluk ve can sıkıntısıyla. Belki de her ikisiyle. Bazen görünürde hiçbir sebep yokken de iç çekebilirsiniz.

Kapının ardında sessizlik hâkimdi. Nefesimi tutup dinledim. Kapının diğer tarafındaki de –her kimse– muhtemelen aynı şeyi yapıyordu o sırada. Rahatlamaya çalıştım ama sonra bir iç çekiş içimden kopuverdi ve bu adeta kuyu kadar derin bir iç çekişti.

Birden kapının arkasından bir hışırtı duyuldu. Derin bir nefes aldım ve, “Kim var orada?” diye seslendim. Cevap yok. Belki de heyula sorumu duymamıştı. Bu sefer kulağımı kapıya dayayarak, “Kim o?” diye sorumu tekrarladım.

Kapıdaki posta deliğinin kapağı gıcırdayıp bir şey yere düşene kadar koridordaki ürkütücü sessizlik devam etti. Yastığımın altındaki el fenerini alıp kapının altına doğru tutunca, yerde bir gazetenin olduğunu gördüm.

Belki de heyula, kapıdan içeri giren bir gazete dağıtıcısıydı. Babam sürekli seyahatte olduğu için gazete aboneliğini uzun zaman önce iptal etmişti. Gazete okumayı ne kadar çok sevdiğimi elbette bilmiyordu. Öyle ki, bazı zamanlar eski gazeteleri çöp kutusundan çıkarıp baştan sona okurdum. Şimdi elektrik de kesilince, kapının altındaki gazete, gökten düşen bir külçe altın gibi değerli olmuştu benim için. Çünkü bu, dünyayla olan tek bağlantımdı. Cep telefonumu şarj edemiyordum. Ne televizyon ne bilgisayar ne de herhangi bir elektronik cihaz çalışıyordu. Dünyada olup bitenlerden haberdar olmak ve kendimi tüm o karmaşanın ortasında hayal etmek için gazeteyi önüme serdim.

Seçim kampanyalarının, devrimlerin ve gösterilerin içinde... Alışveriş merkezindeki genç kalabalığın ve futbol stadyumunun çılğın gürültüsünün içinde... Kasırgaların, volkanik patlamaların ve göğü yaran meteor yağmurlarının ortasında... Gelgelelim bu sefer hayal gücüm kapak sayfasından öteye gidemedi çünkü sayfayı açar açmaz halının üzerine küçük kırmızı bir elma yuvarlandı. Yerden elmayı alıp ısır-dım ve tekrar gazeteyi elime aldım. Garip bir şekilde düğüm düğümdü. Hızlıca gazetenin katlarını açıp el feneriyle içini aydınlattım. İçine gri yün çoraplar ve kâğıt havluya sarılı bir sandviç tıklımişti. Bulduğum şeye hayretle baktım. Gazete dağıtıcısı yanlışlıkla sandviçini gazetenin arasında mı unutmuştu? Yoksa bu aptalca bir şaka mıydı? Yine de yün çoraplarını giydim. Temiz ve sıcaktılar ve üç çizgileri vardı: Mavi,

kırmızı ve yeşil. Açgözlülükle ekmekten bir parça kopardım ve salatalık dilimlerinin ıslattığı yulafın tadı damağıma yayıldığı sırada heyula aklıma geliverdi. Ayağı fırladım ve kapıyı iterek açtım. Fakat merdiven boşluğu karanlık ve sessizdi. Heyula sırra kadem basmıştı.

AMANDA LEHTİMAJA

Ertesi gece yine koridordaki halının üstündeydim. O heyulanın gerçekte kim olduğunu ve tekrar gelip gelmeyeceğini öğrenmek istedim. Öğle yemeğini yine kapıdaki posta deliğinden atar mıydı acaba? Cep telefonumun şarjı bitmişti ama çalar saatin pillerinde hâlâ güç vardı. Saati yere, yanıma koydum ve kayıtsızca akreple yelkovanın ilerleyişini izledim. Acaba heyula bu gece de saat iki buçukta mı gelecekti?

Zaman yavaş ilerliyordu ve midem gurulduyordu. Günlerden pazardı ve gazetede bulduğum sürpriz atıştırmalıklardan beri turşu ve galeta ekmeği dışında hiçbir şey yememiştim. Gelecek sefere sıcak yemeğimi anca okul açılınca, yani bir hafta sonra yiyeceğim çünkü güz tatili pazartesi bitecek. Yaklaşan öğle yemeğini düşünmek bile beni hasta ediyordu. Turşular ve galeta ekmekleri?

Veya galeta ekmeği ve turşu? Sıcak musluk suyuna batırılmış galeta ekmeği, turşu ve hatta çay. İyy! Bir çözüm bulamazsam muhtemelen bir haftaya kalmaz açlıktan öleceğim. Belki insanların bahçelerinden yaprak toplayarak ya da şehirde gördüğüm adam gibi kendimi gümüş rengine boyayıp canlı heykel gösterisi yaparak yemek parası kazanabilirim.

Neyse ki üzerine düşünmem gereken bir şeyler vardı... Alt kapıdan bir tıkırtı ve koridordan sesler gelmeye başladı. Bir adım, bir duraklama, bir TIKIRTI. Bir adım, bir duraklama ve yine bir TIKIRTI. Kalktım. Kapıya yaklaşıp kulağımı dayadım. Koridorda dikkatlice ilerleyen ayak sesleri duyuldu, sonra ortalık sessizliğe büründü. Heyula şimdi kapının arkasında duruyordu. Kapı aniden ortadan kalksaydı, kulaklarımız birbirine yapışabilirdi. Heyulanın kulağının benimkine değdiği düşüncesi bile irkilmeme neden oldu. Aklında ne vardı? Heyula başkalarının posta kutularına da mı gizlice sandviç bırakıyordu, yoksa sadece bana mı kafayı takmıştı? Belki de hediyeler beni cezbetmek için bir yemdi.

Aklım korkunç şüphelerle dolmuştu. Ben de çoğu zaman böyleydim işte. Şüpheli. Yalnızken her şeyden kolayca şüphe etmeye başlanır ya. Bu nedenle geceleri kapının arkasından gizlice dolaşan birinin iyi niyetli olduğunu düşünmek zordu. Sandviç ve yün çoraplarda hoş olmayan bir şeyler olabilir diye düşündüm. Şantaj ve tehditler. Kötü niyetli bir şaka. Yavaş yavaş ve acı verici şekilde öldürecek gizli bir hücre zehirleyici. Her şey olabilir.

Ancak hiç kolay pes etmeye niyetim yoktu. *Saldırı en iyi savunmadır*. Babam bir keresinde içi tıktık tıktık valizi kapatırken böyle gözdağı vermişti. Nefesimi tuttum ama sonunda havayı dışarı üflemek zorunda kaldım. İçimden, bir tünelden esen şiddetli bir rüzgâr gibi bir iç çekiş uğuldadı ve salonun duvarları tarafından emildi, sanki tüm oda onun gücünden titredi. Sonra kapıdaki posta kutusunun kapağı çarptı ve yere bir gazete düştü.

Kapıyı iterek açıp heyulanın tam önündeki merdiven boşluğuna doğru koşarken, "Saldırı en iyi savunmadır," diye fısıldadım.

Heyula irkildi ve geri sıçradı. Kaçmasın diye hemen ceketinin eteğine yapıştım. Heyula sarsıntının şiddetiyle sendeledi ve kucağından yere bir şey düştü. Ayaklarımın altında küçük elmalar olduğunu fark ettim. Heyula bir şeyler mırıldandı ve elmaları toplamak için çömeldi, bense hâlâ ceketinin eteğinden tuttuğum için sendeleyerek peşinden sürüklendim. Dizlerimin üzerine çöktüm ama tam o sırada sürüngen kafasını kaldırdı ve çeneme o kadar sert vurdu ki, muhtemelen tehlikeli bir suçluyla karşı karşıya olduğumu unuttum.

Çenemi tutup, “Ö-özür dilerim,” diyerek kekeleydim.

Heyula bana bakmadı bile. Elmaları bir yığın halinde toplamaya ve omuz çantasına doldurmaya başladı. Aniden kendimi bir garip hissettim ve ne yapacağımı bilemeden ona yardım etmeye başladım. Yerden topladığım elmalardan birini gizlice pijamamın cebine koyarken gerisini heyulaya verdim.

“Teşekkürler,” diye homurdandı ve ayağa kalktı.

Heyula ceketinin eteğini düzeltilti, pervasızca zıplayan çocuklarla ilgili bir şeyler mırıldandı ve sonunda doğruldu. O kadar karanlıktı ki, yüzünü göremedim ama sesi boğaz ağrısı çeken bir kadına benziyor gibiydi. Çok uzun boylu değildi ve özellikle tehdit edici bir yanı da yoktu.

Ben de kalktım. Boynunu kaldırıp bana uzun uzun baktı. Bakışı beni öyle rahatsız etti ki yine koridora doğru koşmak istedim ama içimden bir ses kalmamı söyledi. Belki heyulayı biraz daha tutarsam aklımdan ne geçtiğini öğrenebilirdim.

Beni şöyle bir süre süzdükten sonra, “Pekâlâ Antero, rahatlayabilirsin,” dedi. “Seni yemeyeceğim.”

“Antero mu?”

“Peki, o zaman sanırım sen...”

Heyula cümlesini yarıda kesti ve başını yana eğerek bana baktı.

“Alfred,” dedim. “Okulda bana böyle derler.”

“Böyle derler derken?.. Bu senin gerçek adın değil mi?”

“Bilmiyorum, belki.”

“Nasıl yani? Muhtemelen herkes adını biliyordur.”

Heyula omuzlarımın düştüğünü görünce sustu. Elleri mi pijamamın ceplerine soktum ve cebimdeki elmayı öyle bir sıktım ki farkında olmadan tırnaklarımı kabuğuna geçirmişim. Daha bir dakika önce içimde büyüyen, gökyüzünde kabaran ay kadar büyük ve parlak cesaret söndü ve tenimde buharlaştı.

Heyula başını sallayarak, “Pekâlâ,” dedi. “Artık kendi adını söylemek o kadar da korkunç olmasa gerek.”

Zihnimden kara bulutlar geçti. Artık hiçbir şeyin önemi olmadığını düşündüm. Turşu ve ekmek kırıntıları bittikten sonra zaten açlıktan ölecektim. Heyulanın gerçeği duyup duymaması önemli değildi, bu nedenle ona söyledim. Adımdan emin değildim çünkü yıllardır evde kimsenin bu ismi söylediğini duymamıştım. Evdeyken, babam bana sadece, “Oğlum,” derdi ya da edilgen cümleler kurardı ki ikimiz başa olmasak kimden bahsettiğini bile anlamazdım. *Tabakta-kiler bitirilsin. Artık lavabodan çıkılsın. Görünüşe göre sınav-larda yine iyi iş çıkarılmış. Seyahatleyken derli toplu olalım.* Hadi yiyelim, gelelim, olalım! Okula başladığımda ve adımla söyleme sırası bana geldiğinde kararsızca kekeleye başladım: “A-a-a...” Öğretmen başını kâğıtlardan kaldırmadan cevap verdi: “Alfred yani... Sıradaki.” Ondan sonra herkes bana Alfred diye seslenmeye başladı.

“Demek ki haklıymışım,” dedi Heyula bitirdiğimde.

“Nasıl yani?”

“Senin *onlardan* biri olduğunu tahmin etmiştim.”

“Kimlerden biri?”

Heyula, “İhmal edilenler,” diye mırıldandı ve derin bir nefes aldı. “Pekâlâ Alfred. Şimdi yolculuğuma devam etmeliyim.”

Heyula gitmek için döndü. Acelesi vardı.

Ne diyeceğimi bilemeden, “Ama neden...” diye söze başladım.

“Çünkü insanlar bekliyor,” diye yanıtladı heyula. “Sabah olmadan gazetelerini almaları gerekiyor. Yoksa adım çıkar.”

“Demek istediğim şey...” diye kekeledim. “Dün gece gazetelerin arasında bulunanları merak ediyordum...”

“Yanlış hatırlamıyorsam Yun çorap, sandviç ve bir elma,” diyerek sorumu tamamladı ve merdivenlerden inmeye başladı. “Bu gece sadece elma getirdim fakat ezildiler. Neyse ki diğerleri kendilerininkini aldılar. Bu sefer son hedef sendin.”

Başka kimler var? *Hedef* de ne? Gazete dağıtıcısı neden gazetelere değil de elmalara odaklanmıştı? Bunu fark ettiğimde heyula çoktan aşağı kapıya ulaşmıştı bile.

Arkasından bağırdım: “Beni bekle!”

“Hayır,” diye homurdandı adımlarını hızlandırarak.

“Bekle! Şimdi gitme!”

Hızla arkamı döndüm ve eşğin üzerinden koridora atladım. Koşu ayakkabılarımı giydim, paltomu askıdan aldım ve merdivenlere geri koştum. Giderken, koridorun zemininde yatan bir gazeteye yanlışlıkla tekme attım ve oradan halının üzerine güzel bir küçük elma yuvarlandı. Onu çabucak cebime attım, kapıyı çarptım ve heyulanın peşinden koştum. Artık dışarıdaydı ve komşunun merdivenlerine doğru dört

nala ilerliyordu. Kapı kapanmadan önce onun ardından merdivenlerden aşağı kaymayı başardım ama sanki orada değilmişim gibiydi. Posta kutularına sıradan görünen gazeteleri iterek kapı kapı koşuşturuyordu. Yere düşen elmalar veya herhangi garip hiçbir şey yoktu.

Sonunda heyula sokağa döndü. Gazete arabasını aldı ve kaldırımında yürümeye başladı. Onun peşinden koştum.

“Beni takip etme!” diye homurdandı ve adımlarını hızlandırdı.

Onun peşinden soluk soluğa koşturarak, “Edeceğim,” dedim.

“Dışarıda pijamalarla koşamazsın. Eve gitmelisin.”

“Yapamam.”

“Neden yapamıyorsun?”

“Anahtarları içeride unutmuşum.”

“O zaman kapının zilini çal ve aileni uyandır.”

“Ailem yok. Daha doğrusu varlıkları ve yoklukları bir.”

“Varlıkları ve yoklukları bir derken?”

“Evet, bir bakıma.”

“Ve bu demek oluyor ki...”

“Bu, nerede olduklarını bilmediğim anlamına geliyor,” dedim sessizce, devam etmeden önce bir nefes alarak: “Annemi doğduğumdan beri görmedim ve babam da uzakta, onu en son bir ara görmüştüm...”

“Hangi ara?”

“Ağustostaydı sanırım.”

Heyula kaldırımında durdu ve bana baktı. O esnada sokak lambası yüzünü aydınlattığı için onu şimdi doğru dürüst görebiliyordum. Ne genç ne de yaşlıydı, belki ellilerindeydi. Yeşil gözlerinin üstündeki kaşları epeyce gürdü. Kalın telli

Dokuz yaşındaki Alfred yapayalnız bir çocuk. Annesi çoktan ortadan kaybolmuş, babası ise iş seyahatlerinden dönmek bilmiyor. Bir gece, posta kutusuna yün çorap ve yiyecek koyan Alfred gibi ihmaletilen çocuklara yardım eden nazik kadın Amanda'yla tanışıyor.

Alfred'in hayatı bu gizemli kadın sayesinde tamamen değişiyor. Amanda'nın evinde, Rus fizikçi A.S. Popov'un tasarladığı bir radyo vericisi buluyor; ve kendisi gibi ihmaletilen çocuklar için bir radyo programı yapmaya başlıyor. Böylece Alfred için her şeyi yerinden oynatacak acayip bir macera başlıyor!

Radjo Popov, heyecan verici ve komik olay örgüsüyle okurlarının en gözde klasiklerinden biri haline gelecek sıcak bir roman.

MUNDI

roman

8 yaş ve üzeri

mundikitap.com

f | @ | X | mundikitap

ISBN 978-625-6377-73-8

9 786256 377738